ئالان بادیۆ: نابێت ئازادییەکی ڕەها لە کۆمەڵگەدا دروست بکەین کە سەرمایەدار تێیدا پاشا بێت.

د. شەونم یەحیا
دکتۆرا لە فەلسەفەی کۆمەڵناسی – زانکۆی سۆربۆن ....

ئالان بادیۆ فەیلەسوفێکی فرەنسی یە، نوسین و بیروڕاکانی چەندان ڕەهەند لەخۆ دەگرێت، لەوانە (ماتماتیك ، لۆژیك، زانستی ئەنتۆلۆجیا (بوونناسی) و هونەر وسینما ، خۆشەویستی وشکردنەوەی سایکۆلۆجی) ، لەهەموویان گرنگتر کە بادیۆ فۆکسی خستۆتە سەری "جۆوپۆلۆتك" ئەویش بریتین لەچەمکی (سیاسەت ، هاوڵاتی ، دەوڵەتی هەقیقی ، هەڵبژاردن، هەژموونی سەرمایەداری بەسەر جیهان، گۆڕانی جیهان، خۆپێشاندان و شۆرش ، کۆمەڵگەی ئایدیالی کۆمەنیسستی "
بادیۆ پێ وایە " سیاسەت تاکە هێزە دەتوانێ دسپلینی نوێ دروست بکات ، بڕیار دەدات کێ بەهێزە و هەژموون دەکات و کێ لاوازە. بۆیە کاتێك کە دەوڵەت دەرووخێ سیاسەتیش دەرووخێ لەگەڵی ، دەوڵەتبوون پەیوەستە بە سیاسەتکردنەوە ، چونکە ئەگەر دەوڵەت نەبێت سیاسەتیش نابێت .
بەڵام من پێم وایە بۆ گۆرینی دەوڵەت و سیستەی سیاسی ، ئەوا دەوڵەت نیە کە دەروخێنی ، بەڵکو حکومەت و سیاسەتەکانی دەروخێن و دەگۆردرێن ، بۆ نموونە ئەوا رژێمی بەعس لە 2003 رووخا ، نەك دەوڵەتی عێراق ، بۆیە دەوڵەت چەمکێکە بە نەگۆری دەمێنیتەوە و قاڵبی خۆی وەرگرتوە مەگەر لە چەند دۆخێکی تایبەتدا نەبێت .

لای بادیۆ "سیاسەت بریتیە لە پەیوەندی نێوان جەماوەر و ڕێکخراوە مەدەنیەکان و بزووتنەوە کۆمەڵایەتی و رووداو شۆرش ، لەگەڵ گواستەنەوەی ئایدیای گشتی بۆ کۆمەڵگەی گلۆباڵ"
سیاسەتکردن لای بادیۆ پاشخانێکی مێژوویی هەیە ، پرسێکی جەنگاوەریی و تێکۆشانە ، پەیوەندی بەوە هەیە کێ لە هەمووان ئەکتیڤترە ، سیاسەتکردن تەنیا بریتی نیە لەوەی هاوڵاتیان بە ئارەزووی خۆیان چەند وەرقەیەکی رەنگاو رەنگ ، بخەنە ناو سندوقەکانی دەنگدانەوە.
سیاسەت گرنگە راستەوخۆ لەگەڵ جەماوەر ڕێکبخرێت.
ئەگەر لای بادیۆ دەوڵەتبوون پەیوەست بێت بە سیاسەتکردنەوە ، ئەوا

لای “میشیل ئ□نفری ” بوونی دەو□ەت ، پەیوەستە بە بوونی گەر□نتی ب□ ئازادی .

بادی□ ئەو پرسیارە لە ئ□نفری دەکات و دە□ی ” من نازانم ت□ مەبەستت کام دەو□ەتە ، ئەو دەو□ەتەی کە لەگە□ جەماوەرکەی ل□کترازا ب□ت ، ئەوە گەر□نتی ب□ ئەنجامدانی مایکر□ ش□رش ب□ ئازادی نیە. باس لە چ فیگور□کی نو□ ب□ دەو□ەت دەکەی کە گەر□نتی بە هاو□اتیانی بدات ؟
ئ□نفری لە وە□امدا دە□ی ” پ□وەری دادپەروەری ، ئەگەر دادپەروەری نەب□ت دەو□ەت نیە ، چونکە دادپەروەری گەر□نتی هەلی بەشداری هاوو□اتیان و گ□رانی پ□زەتیڤ و هاوکاری دەدات ، ئەو دەو□ەتەی گەر□نتی بوژانەوە بە هاو□اتیانی بدات ، ئەو دەو□ەتەی خزمەتی ئازای بکات ، نەك ئەو دەو□ەتەی کار بە ل□ژیکی بەزاندن بکات، و سنوری ماف و هە□ویستەکانی هاو□اتیان پ□شیل بکات، لەبەر ئەوەی ب□وای بە ئایدیایەکی جیاواز هەیە . ئەمەش بەرهەمد□ت بە ل□ژیکی هە□بژاردن و دەنگدان لە ر□گای پەرلەمانەوە م□رگ□کی دادپەروەرانە دروست بکر□ت.

“هە□بژاردن تە□ەیەك ب□ گەمژەکان” ، ئەمە یەک□ك لە دروشمەکانی ماوی لە سالی 1968 بوو ، بادی□یش ب□ خ□ی ماویست بوو ، بە□ام ئەو بە ش□وەیەکی قو□تر بیری دەکردەوە و دەپرس□ت ، ئایا هاو□اتیان هەموویان بە ئاگان یان کار بەم □ەستەیە دەکەن ؟ لەو ب□وایەدان گووتار و دانپ□دانەکانی کاندیەکان بە کە□کی ئەوان د□ن و ئازار و ناخ□شیەکانیان کەم دەکاتەوە!!!

هەموو ئەو ر□پ□وان و خ□پ□شاندانانە بەناوی ج□راو ج□ر دەکر□ت ، تەنیا ج□ش و خر□شی سیاسی و ش□رش وداوای ماف لەو بزووتنەوانە دەبینم ، ب□ نموونە لە میسر ئەوە دەبینم کە چەندان کەس لە دەوری ب□وایەك یان فیکر□ك ک□بوونەتەوە ، بە□ام هەموویان لە ک□تاییدا لە خزمەتی پەرلەمانن ، ئ□مە لەبەرامبەر یارییەکی میدیای ز□ر گەورەین ، هەروەها پ□ وایە هە□بژارن پر□سە□کی ” فریوانە” تەنیا دەستەواژەیەکە ب□ وەهمی دیموکراسی ساختە. ئەو دیموکراسیەتەیە کە حزبە یان ر□کخراو□ك یان سەرمایەدار ب□ بەرژەوەندییەکانی خ□یان دروستیان کرد ب□ت.

بادی□ باس لە قەیرانی م□دیلی هەژمووونگەرایی لە ژ□ر ناوی “دەو□ەتی پەرلەمانی” وا لە هاو□اتیان دەکات فەرام□شی سیاسەت بکەن . بەلای بادی□ دەو□ەتی پەرلەمانی هاو□اتیان لە بەشداری سیاسی

دووردەخاتەوە ، بۆیە هەڵبژاردن دەکەوێتە نێوان (کۆمیدیا و تراژیدیا) ، ئەو باس لە سۆزی هاوڵاتیان لە خۆپێشاندان و هەڵبژاردنەکان دەکات . پێ وایە “هەموو ئەو سۆزدارییە لە لایەن رێکخراوێك یان گرووپ یان پارتێك مەنیفێستکراوە”
بزووتنەوەی جەماوەری هەقیقی ئەو بزووتنەوەیە بە سروشتی فراوان دەبێ ، حزبێك یان گرووپ یان لایەنێك سەرپەرشتیان ناکات. تاکە رێگا بۆ گۆرینی دەسەڵاتیش تەنیا بزووتنەوەی جەماوەری هەقیقی و سروشتی یە.

گەورەترین بزووتنەوەی جەماوەری دیموکراسی کە دەیبینی لای بادیۆ هێشتا هەر کەمینەن ، ناکاتە هەموو ، نموونە بە خۆپێشاندانەکانی وڵاتی میسر دەهێنێتەوە لە 2011 ، دەڵێ ئەگەر چی ملیۆنێك یان دوو یان سێ ملیۆن هاوڵاتی لە مەیدانی تەحریر بوون ، بەڵام هێشتا لە چاو هەموو میسر هەر کەمینەن. کاتێك کە دەیانگوت هەموو میسر لێرەیە ، ئەوا وەهمێکی گەورە بوو . هەر چەند بوون هەر دەمێنەوە کەمینەن.
ئەگەر “قبوڵی هەڵبژاردن بکەین ، دەبێ قبوڵی دەرئەنجامەکانیشی بکەین” کاتێك کە ئیخوان لە میسر بە رێگای هەڵبژاردن لەدوای مبارك دەسەڵاتیان گرتە دەست ، ئامادە نەبوون دەرئەنجامەکەی قبوڵ بکەن ، رەخنەیەکی زۆری لێگیرا کە دیموکراسی نەبوو . مەسەلەکە پەیوەندی بە دیموکراسیەوە نەبوو ، بەڵکو دڵگران بوون بە دەرئەنجامەکەی کە دەسەڵاتێکی ئیسلامی هێنایە حوکم بوو.

لەلای فەیلەسوف ئەوەی گرنگە چ شتێك (راستە و دادپەروەرەو و باشە) بە پوەندی بە ژمارەوە نیە ، ڕەنگە هاوڵاتیان بکەونە هەڵەوە لە هەلبَژاردنەکانیان لەوەی دەسەڵاتێکی سەرکوتکار یان خائین یان خۆفرۆشت بۆ هەڵبژێن.

بادیۆ پێ وایە” هیچ پەیوەندیەکی دیالێکتیکی لە نێوان ئەوەی سیاسەت بە باش و دادپەروەر و راستی دەزانێ ، لەگەڵ ئەوەی زۆرینە بە باش و راست و دادپەوەری دەزانێ نیە.”

ئێوە نالێن دیموکراسی بە واتای دەسەڵاتی هاوڵاتیانە ، دێمە سەر ئەو خاڵە لە چ بوارێك هاوڵاتیان بەشداری لەو بڕیارانەی کە جەوهەرین لە سیاسەتی ناوخۆ یان دەرەوە یا ئەوانەی پەیوەندیان بە رەوشی بانکەکانەوە هەیە دەکەن ، تەنیا ئەو دەسەڵاتە بوونی هەیە کە کەمینەن و دەسەڵاتێکی ئۆلیگاریشە .
ئێمە هەست بە دەسەڵاتی (دکتاتۆری ، تیۆکراسی، ئەرستۆکراتی ،

ئۆلیگارشی ، مۆنارشی) دەکەین ، بەڵام هیچ کات هەست بە دەسەڵاتی دیموکراسی ناکەین ، لەناو سیستەمی دیموکراسی ناژین ، بەڵکو لەلایەن رژێمێکی ئۆلیگاریشی (دارایی و سیاسی و میدیای) هەژموونکراوین.

من رەفزی دیموکراسیەتی هەقیقی ناکەم ، بەڵکو رەفزی ئەو دیموکراسیە دەکەم کە وەهمە و لەسەر کۆمەڵیك نۆرم و پێوەر و بڕیار ڕوونراوە ئاداکەی لەدەستی کەسانی ئۆلیگارشیە .

ڕەنگە سیستەمێکی سیاسی باشتر لە دیموکراسی لە ئایندەدا پەیدا بێت ، کە یەکێك لە داهێنانەکانی مرۆڤایەتی بێت.

ئیوە دەزانن سیستەمی تیۆکراسی ، سیستەمێکی چەوسێنەر بوو بۆ ماوەیەکی زۆر مایەوە ، زیاتر لە دیموکراسی رەنگە دیموکراسی لە ناوبڕێکی کورتی مێژوویەوە دەرچوو بێت. بەتایبەتی نزیکە یان پەیوەستە بە سەرمایەدارییەوە ، سیستەمی پەرلەمانی دیموکراسی وەکو سیستەمێکی جێگیر هیچ بوونێکی نیە ، تەنیا بە وجوودی ئابووری سەرمایەداری نەبێ ، بۆیە میراتگیری راستەوخۆی جێگیرەوەی ئەو سیستەمە ئاشکرایە.

بادیۆ بانگێشەی دەوڵەتی ئایدیالی کۆمەنیستی دەکات، بەڵام کێ ئەو دەوڵەتە بەڕێوە ببات ؟ ئایا بادیۆ وەکو فەیلەسوفێك ؟

بادیۆ لەوەڵامدا دەڵێ” ئەو دەوڵەتە پێویستە هەموو لە بەڕێوەبردنی بەشدار بن ، فیکر و هەق و عەقڵ بنەمای حوکمکردن بێت ، بە شێوەیەکی دادپەروەر ، ئەو دەوڵەتە دیموکراسیەتێکی هەقیقی تێدا بوونی هەبێت ، هاوڵاتیان لە دەوڵەت جیانەکرابێتەوە . نا ئەو دەوڵەتە سەرکوتکارییەی شەرعیەتی خۆی لە هەڵبژاردنەوە وەربگرێ .

گرنگە کۆمەڵگەیەك بونیاد بنێن وەکو کۆمەڵگەی لیبراڵ نەبێ ، سەرمایەدار و ئۆلیگارشی توندڕەو تێدا ڕاوچی بن . نابێت ئازادیەکی ڕەها کۆمەڵگە دروست بکەین ، کە سەرمایەدار تێدا پاشا بێت.

بۆ شیکردنەوەی شۆرشیش لە نێوان بادیۆ و میشیل ئۆنفری ، بادیۆ باس لە شۆرش دەکات
((La revolution بەڵام ئۆنفری باس لە شۆرشەکان دەکات بە کۆ les
. ((revolutions

*بەشێك لە دێباکانی ئالان بادیۆ
-France2
-Contre courant badiou